

บทคัดย่อ

อาชีพการทำสวนยางพารา เป็นอาชีพที่สำคัญอันดับต้นๆของเกษตรกรภาคใต้ เนื่องจากยางพารา เป็นไม้ยืนต้นที่ปลูกง่าย เจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อน และยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่เป็นที่ต้องการของตลาด อย่างไรก็ตาม ผลผลิตจากยางพาราที่มีการส่งออก ซึ่งทำเงินเข้าประเทศเป็นจำนวนมากมาย เช่น เพอร์นิเจอร์ไม้ยาง ยางแผ่น และถ่านไม้จากยางพารา ล้วนแล้วแต่ได้รับการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางที่เป็นนายทุน ซึ่งเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าวัตถุดิบเป็นเพียงผู้ใช้แรงงาน เพราะมูลค่าส่วนเกินของสินค้าเกษตรและยางพาราถูกกดราคา และถูกกระบวนกลไกของข้าราชการและนักการเมืองร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้เกษตรกรต้องยากลำบาก ทำมาหากินยังชีพเพียงประทังชีวิตเพื่อความอยู่รอด นอกจากนี้ ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในภาวะตกต่ำ ทำให้ราคาผลผลิตยางพาราตกต่ำ เป็นผลให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน และต้องประสบกับปัญหาความยากจน กลายเป็นผู้มีภาระหนี้สินโดยไม่ได้ตั้งใจ

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาให้ทราบถึงปัญหาของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิต สภาพสังคม และเศรษฐกิจ เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้พวกเขาขาดทุน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป โดยเลือกศึกษากลุ่มเกษตรกรยางพาราในพื้นที่ ต.ไม้เรียง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรยางพาราตกอยู่ในภาวะขาดทุน กล่าวได้ว่าเกิดจากสาเหตุสำคัญๆ ดังนี้ ประการแรก เรื่องการถือครองที่ดิน ศักยภาพในการผลิตและรายได้ที่จะได้รับขึ้นอยู่กับการถือครองที่ดินเป็นสำคัญ หากเกษตรกรรายไดไม่มีที่ดินเป็นของตนเองก็สามารถสร้างรายได้จากอาชีพนี้ได้ แต่สำหรับเกษตรกรที่เป็นแรงงานรับจ้าง เช่น รับจ้างกรีดยาง รับจ้างแบกไม้ยาง รับจ้างเลื่อยไม้ยาง เป็นกลุ่มที่ไม่มีที่ดินและเครื่องมือในการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนจน ประการที่สองคือ ภาวะของตลาดโลก แม้ว่าเกษตรกรสวนยางพาราที่มีที่ดินเป็นของตนเองจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเกษตรกรรับจ้างในธุรกิจยางพารา แต่การที่ยางพาราเป็นสินค้าส่งออก ดังนั้นภาวะตลาดโลกหากมีความผันผวนมากก็จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรสวนยางพาราอย่างมาก เพราะเกษตรกรมีภาระที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการปลูกยางพารา ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูง หากราคายางตกย่อมส่งผลให้เกิดภาวะการขาดทุน และปัญหาเรื่องหนี้สินก็จะตามมาเป็นลำดับ ประการสุดท้าย ด้านสวัสดิการสังคม การได้รับความช่วยเหลือในเรื่องสวัสดิการสังคม เช่น บริการบัตร 30 บาท รักษาทุกโรค ร้อยละ 80 ที่มีบัตรให้บริการ และบริการเงินกู้จากโครงการต่างๆ อย่างเช่น โครงการหมู่บ้าน ละล้าน โครงการหมู่บ้านละแสน โครงการ 280,000 โครงการ กขคจ. และโครงการมียาชาวนั้น เกษตรกรชาวสวนยางที่มีที่อยู่อาศัยและมีสวนยางเป็นของตนเองจะมีโอกาสได้กู้เงินจากโครงการต่างๆร้อยละ 50 เพราะเกษตรกรกลุ่มนี้มีหลักทรัพย์ที่จะนำไปค้ำประกันและมีความสามารถที่จะส่งเงินชำระคืนได้ ไม่เหมือนกับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ซึ่งไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันและไม่มีความสามารถในการใช้ชำระเงินคืนได้ พวกเขาจึงไม่มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการบริการเงินกู้ในโครงการต่างๆของรัฐบาลเลย

ข้อเสนอจากการวิจัยนี้คือ รัฐบาลควรจะดำเนินการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ดินทำกินให้กับคนจนและผู้ด้อยโอกาส เช่น นำเอาที่ดินป่าสงวน ที่ดิน ส.ป.ก. ที่ดินที่ให้บริษัทหรือเอกชนเช่า ที่ดินราชพัสดุ และที่ดินการ

รถไฟแห่งประเทศไทย เป็นต้น โดยนำที่ดินทำกินเหล่านี้มาจัดสรร ซึ่งมีเงื่อนไขและข้อตกลงในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินให้กับคนจนและผู้ด้อยโอกาส นอกจากนั้นควรจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้กับคนจนและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ภาคเกษตร ให้มีลักษณะถูกต้องตามสุขลักษณะของบ้านพักอาศัยที่มีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และควรดำเนินการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการคนจนและผู้ด้อยโอกาสอย่างจริงจัง เพื่อให้คนกลุ่มนี้ได้รับการช่วยเหลือและเข้าถึงได้ และสุดท้าย รัฐบาลควรจัดสวัสดิการด้านคุณภาพชีวิตให้กับคนจนและผู้ด้อยโอกาส เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันการเจ็บไข้ได้ป่วย ประกันสุขภาพ ประกันการว่างงาน ประกันการชราภาพ ประกันชีวิต และประกันสุขภาพ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้กับคนจนและผู้ด้อยโอกาส